

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Edla Jonasson, Knäred*
 Härad: *Lunnarbo* Berättare: " " "
 Socken: *Heinnersyd* Berättarens yrke: *småbo. hustru*
 Uppteckningsår: *1966* Född år *1892* i *Heinnersyd*

Skreddare, sömmerskor och konfektion. s. 1-11.

LUF 131

*Fruktar och bär i husbehörsodling och
konsumtion. s. 12-22.*

LUF 132

ACC. N:R M. 16721:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Svar på Frågelista No 131

Skreddare Sammesköp

Så kallad socken skreddaren, hans namn
var Agust Slite. Saldat var hans far
däran namnet Slite. Han minns
jag då jag var barn, vid 1897 sydde
han en kastytt åt far till att bära
på Skockholms utställning samma år.
Far som var möbelsnickare fick biljetten
gratis för det var ju Hantverks-
utställning. Denne Slite höll på att
bygga i gårdarna till 1925. Han bodde
på ett mindre jordbruk födande endast
en ko. detta var beläget i Skerfvebergs-
äldre. Han Slite föddes från gård till
gård. Symaskinen var hans gösälle
Barnen å han skatte hem hans ensamt
an. Han var en löda gask å finskred
dare.

LUF 131

26/11-66

kaststyreerna som han sydde sådes
sitta som lytna på knäppen. Ja
alla hade skräddaren hem till sig.
men det var fler skräddare som
gick i gårdarna, jag minns en vars namn
var Sven Gunnarsson, denne var
mycket anlitad, för han var ju så
lång till sinnet, då däremot Lute
hastig å sär till lytnet, men han
Lute gick ändå mest syning därför
att han var så väldigt kapp i vän-
ningarna. Denne Gunnarsson bodde
i byn Hulegården. På den tiden 1890
1910 lå tät alla manfolk i byn en
sällskad rocken skräddare. Den ritken
färdades gående från by till by, som
jag nämde, Gården inerta del 3 st lä-
rande symaskinen. Mäster klypte å

prassade, en tröskludda en sydde på maski-
nen en prässade, får se på den. Liden var
det inte bara får utan mängdestädes
3, 4 ja 5 säner eller drängar, till alla skub-
le rys kläder får ett år, får Skräddaren
kom inte var månad till gårdens.
han hade ett myske vidsträckt
därstreck, jag minns att syläsen var
får kastyn "en 12-15 daler" som se
bade, en 10 daler är 50 öre, men se
låd skräddare i hans "ankang" Gesäller
skulle vara hel kast med lag.
Så måste det vara lite lättare med ma-
ten då. Gården skräddare han bara sydde
hade ej något annat brev. Liden
som användes till symaskinen var
kåpt "nulla trå se" men vad som an-
vändes till att sticka i kasta över mot

vidare, Oerhörda förändringar har skett
för numera finns att att köpa "Pängar"
finns nu gatt om, så har ju i stället
någ det välsignade Kylanet i alla
variantes och namn Kammet i lek
till att stickat. Nej jag minns från min
tidigaste barn dom, att kallmyer måste
skräddren till hemmet, för att sy om
det kan så att säga påsligt på,
att någon behövde en dylikt, då
jag var knappa 5 år. (Minns det my-
cket väl) En vinterkvätt strax efter
tjuganda knut, kom min allra
äldste bror Karl Folkentin hem,
han hade köpt borta i skogen
att hugga stock, (betatningen på
stock var fem, 5 öre stycket) men som
sagt, på kvällen då han var hemkom

men sade han, i nästa månad
då så skall jag resa till Amerika.
Vår Moder sade men kalle då, "Sänk
dig för, han svarat det var jag gjort
"jag skall hava Sällskap med Petrus
Jahan på Geant", han återvänder då
efter att han varit hemma å hälsat
på sin i själ, men åteetog Mat du
måste ju hava en kostym som
du kan visa dig i därute, hemma
blev brätt värre, för de skrädaren
måste ju annalkas i snabbet så
köpas tyg, detta var det en handkund
de i Kyrkbyn som tog hem på
beställning, pängas till detta hade
han sparat av sin luffarjänst
han hade arbetat på Sackerbets-
upptagning under nästen, men

att få lag på Skeäddale, men med
lite "lock" täpte om lite extra betättning
så kunde Glite komma hem, han syde
de fast en kostym, hans symaskin
skickades ett par månader efter, för
hans gäster stannade på den gården
där de var, för att sy, mycket kun-
de dessa sy för hand, under tiden
mästern var hemma, med jag annäm-
mer är samma värligheten, på den tiden
i slutet av 1800-talet, Nej på den
tiden fanns inga mer, Pastardessifimar
med jag vet, är Jön Träbergs i
Finspång, och då fanns ej där heller
någon konfektion, av något slag.
Ja då sådant kom ut i marknaden
att de så kallade, "Käsekläder" fanns att
tillgå, ansågs dessa väldigt myske

ACC. N:R M. 16721:11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

finare smitsigare ja lättare på alla
sätt "å hå så rakant" lekrent å fast
inget besvär med skräddre eller
mat saten därtill. Men till detta "ske-
de" tid dröjde det här ute på lands-
bygden till fram på vårt nuvaran-
de Sekel 1900-1910. Tänk Ed vilken
oskuld skilnad bara ifrån min
barns tid tills nu.

ACC. N:R M. 16721:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

LMF 132

26/11-66

Svar å Gägelista 132
Vill nämnd på bästa av mig
kunnande. Besvara Edda frågar
Angående Ruckträd. Ja se färd fanns
inte någon, huru liten ännu tappan
var som ej hade Appeltträn.
nej med ett ord, alla hade plan-
terade Appeltträn, fast de alla
mesta av dessa träd, var enbart
vildaplar, varuti models klyv-
yppning var av alla en och var
ägare utförd, detta ansågs för
att vara det bästa, samt mest
fruktbärande, så och erhöi man
ju en finare frukt, på mycke
kortare tid än om man skulle
färdiga sig på att skapa "Kpla-
trä" utifrån mängden av de då

Så minde bemedlade läd
Handtvärkarer men alra mäst se
mindre fardägarna, vilka i stora
skaras färr. vid 1840 till 1930-talet
fördades ut mestadels Skåna
i och för Sockerbets-skätsel, pläga
de på hästarna kunna där nere
skaffa några Äppelsorter i formen
2 å 3 års planter, även jag tag
å köpte ett å annat sådana
träd, jag köpte mitt allra första
"äplaträd" av Bonden där jag arbe-
dat år 1908, av detta träd var jag
mäktig stolt, just därför att
det bar en växt och bar en fin
Äppel skädd rodar 1911, Men att
plantera sådana träd var
ej lätt för de ville så sällan

trivas på den magra Smålands-
jorden, därför blev ymnigheten
den näst alena rådande.
även aguleringar förekom, men var
ej allmän. En sommar äppel-
satt som var nästan varje-
stans i alla trädgårdarna här runt
om, var just såd den röda &
vita eller gula. Vitagyllen, det
var ju så att några namnbara
sätter rörde man ju ej om, nu
måsta det var mannen efter det
man fått den i fläsk. Här några,
Riddagsmanna för här i Hemmet
hörde en sådan vid namn Björk-
man denna lärnade ut ymnigheten
har i mynighet här i bygden.
på senare hälften av 1800 talet

Så bodde det en svenskamerikanare
med fru, den plågade tanna knister
dessa äpplen kallades för amerikanare,
dessu var en fin vintersort, någon
sade att de hade haft den i från
landet & där ute i väster. Ja för-
står att alla i familjen måste
hjälpas ut. Vid middagen var ej som nu,
ja allt användes, enda skilnaden
var denna att fallfrukten fick
ätas upp rå i gången. Id var
ej något som precis ansågs för nyt-
lig, men allt var ju än en "måg-
pylsad" en mätt mad för 2 personer,
jag mat ja mat! Efterrätter finheter
fanns ej då, jag vet, en familj på 10
å 15 barn. Det är nu måndagsfolk
på en liten plätt, där var man ej

alltid mätt. Den grannaste frukten
plågade sägas vid stationerna brukas
i stan, den såldes alltid före 1930 i
Kappmätt 5 liter! till en medelprijs
salvskilling, 25 öre, ja något litet
mer, medalt, men socker. Det var dyrt,
så det allra mesta avettgick till Fock-
ning, om någon liden sjukt av ungar-
na så kändes applauserna, av det
plågade man snart bli en kry igen.
I min barndom fanns här inte några
apelsiner, sådana såg man först då
man kom bort för att arbeta på
annars aet, ja då var man lycklig
om man häft, ett par hem åt smor,
när man kom hem för att hälsa
på. Nu säljas alla apelsiner i
alla färmer men ej före Krisåret 1918.

Ej heller väcken vindruvor eller bananer
fanns. ("åhå vad i fridens namn ska
Citroner vara till så gula" tät det
färmår ej omnämna den så oerhört
stora förändring som på den se-
nare tiden, efter 1940-talet har blivit
Se nu finnes allt för nu finns pengur.
Väcker fanns här i långa banor drag
man på hästen i väg att plocka
ja om man besäpade någon köpare
kunde man säga. Snickar i Råsin
köpte man något lite i bagen
av 1900. Vist ja bäruskar sådana
fanns även i var liten eller stor täppa
icke Heallon, sådana fanns å fins ännu
dag i skogen vid de stora grann-
skubbarna i mängder. Sådan att
skappa nem å bätta bäruskar var

Kvinnfolksgäse mest var det Kurbär
ja något lite vinbär då mästgula
man har antalat att den stora
fina Kurbärsbarten som var rödaktig
och mycket ^{liden} hårig, hade Saldaterna
tagit plantor med ifrån sydliga
nej-der detta har min Morfar
Johannes Kileman antalat ha varit.
Sils-Flagg var Saldat före Karl Johan
dessa flaktande XIV. morfar var född år
1819 i Himmene, Dessa kurbär kal-
lades "Saldaten" dess odling färdig
senast vid 1900-1910 "Kurbär" kurbär
var både goda & mättande.

Så fanns det en mycket mindre sort
stora gröna, innan dessa var mogna
plockade man dem, och de lades på
flaskor med distillerat vatten sådana

Var gick att sälja för en "tre daler"
50 äre kappan 5 liter dethäpär 1915

Senare bärade man med konservering.
numera så tillagas allt vad krusbär
heter så att då marmeladen är färdig
så frys den, för användning under
hela året. Att det verkligen var
nästan alla små jordägare hade
punkatru i krusbär, kan man än
i dag i skogarna finna. Råster därav,
fast att nu är övergivet med en liten
husgrund och råster, jordgubbar, ja nu
äges alla äldre så, att har blivit
bättre och bättre, utom jordgubbar-
landet, för numera är det inte
många som odla själva, nej man
köper, ingen har tid att sköta om
landet nu. Färre äts aldrig grädde

hillsammans med någon fukt. Tacka
vet jag om man fick en liten skvätt
mjölk någon gång. (Se allt vad gräd-
dar, kälades smör av, detta var
pångar.) ja möjligen tillagades lite
sylt av fjärdgulebär, för då behöves
ej rindare socker, de var ju sötändä,
om sylten gäste på grund an fjärlite
socker, ju den dugde gatt för det.
Men efter 1930 i den tiden ju då kon-
serverades, och almhösten hade något
att köpa socker för. på senare år
fysen bären ner hela, men näst blå-
bär, sådana är högt i kurs, jag tän-
ker ofta på fär, då alla med parakt
nämnde "Slyngan" Blåbär, fast alla
ungar tyckt att bären var guldada.
Så är fallet än i dag, alla tyckas om blåbär.

ACC. N:R M. 16721:21.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nej ingen kände till något om tamater,
namnet var ej känt en gång. Men efter
sista krigstiden¹⁹⁴² kom de i bruk så
småningan, man köpte dem alla
jämt på marknader av ditkomman-
de trädgårdsmästare. i klyftor, hyer
hel tamat var rena stäret, olika
smak, men mästarels socker, fast
om några kom från statens råskub-
de ha ha salt guverner. Men numre-
ra användes de allment. Syltade
gröna tamater var det här, väl mest
på den grund att på fjäland vid
en husgavel blev de så sällan mag-
na. Men vad som här på arten var
i stället för de gröna tamaterna, var
"Päräpple", här var en sorts potatis
som var alldeles klarblå, på dessa

blev det mängder av gröna punkter.
numera växa dessa på potatisar
som har namnet "Akvilla". Och i
dag syltas det Påäpple lite varstans
dessa äpplen bli väldigt fina & goda
så dessa anses allment för mycket
finare & färnare än syltade toma-
ter, men i rätt tillstånd äro dessa
totalt ätliga. En "skalk" skämtare
sade om dessa punkter att det inte
är någon risk, att någon förtär sig av
råa "Påäpplen", så sant men anmärkade
äro de enant småkliga.

Så vill jag i detta sammanhang
fråga om, andra lär än vi så att
säga annant, ja hänga Smålands
"kräsen" dessa lär användas i stor mycken-
het även på den tiden då det ej fanns booker.